

MILCZKIEM (37) *av*

Teksty nie oznaczają é (Cn e pochylone).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w. s.o. milczeń.

1. *Nie mówiąc nie, bez słowa, bezgłośnie; tacite Modrz, Cn; silentio, tacito Cn; tacens PolAnt (11) : Dawayże nam ięzykow łtych [przyprawionych z czosnkiem]: Iuż nie będziem siedzieć milczkiem Ięzyk fie z ołtrzy z ięzykiem. BierEz D, B3; BibRadz Gen 24/21; SkarŻyw 184; że musi rad nie rad Heretyk [...] milczkiem zbyć wżyftkiego. WysKaz 39; Niech rádniey milczkiem fię poprąwuie: Nifz żeby fię miał wydać przez znaki Głupiego gniewu, być włainie taki. CiekPotr)?(2v.*

W porównaniu (1): mądreemu zálię to należy/ iżby [...] nie sżedł milczkiem s fwiátá/ iáko nieme żwirzétá łchodzą. GórnDworz Bv.

a. *O zwierzętach (4) : Iełt tám Ogarz Cerberus/ co ich dawno czeka/ Iedno iż milczkiem káfa/ á nigdy nie łzczeka. RejWiz 162; Iełli wąż vkáši nie kłzykáiąc (to iełt milczkiem [in silentio Vulg; po cichu WujBib Eccle 10/11]) iełt przekłęty. BielKron 81v.*

W porównaniu (1): Iáko pies milczkiem gdy káfa nie łzczeka/ Thákże pochlebcá by czo wyłgał czeka. RejZwierc 216v.

Przysłowie: Canes timidi vehementius latrant, Prover. Boyażlywi psi. Bárziey łzczekáya/ yádowici milczkyem kálayá. Mącz 33c; RejZwierc 216v.

2. *Ukradkiem, chyłkiem; bezszelestnie, cicho; potajemnie, w tajemnicy; silentio Vulg (19) : Te[dy] márchokt [!] miltzkiem gárniec pełny mleká poftáwił wložnicy krolewfkiey March² D3v; RejKup d4v; Przetom [niemoc] cie tám čicho náwiedzilá/ Bych fie milczkiem w twe członki wpoiá. BielKom C7v; Iełlizbyś milczkiem myłzłac [tacita cogitatione; táiemną myślą WujBib] odpowiedział łam w łobie Leop Deut 18/21; Iakob milczkiem fię vkradł [furatus est] od Lábáná Syryczyká/ nie powiedáiąc mu o vćiekániu łwoim BibRadz Gen 31/20; Bacząc to Kocyánder/ wiechał z woylká milczkiem s trochą ludzi BielKron 191, 15, 15v, 52v, 207, 312, 327, 348; Corripuit de repente tacitus sese ad filiam, Milczkiem fie wymknał Mącz 346b; CzechRozm 161; tám Mendog z Litwą/ á Swárno z Rufiá złaczywłzy łpolne woylka przez łálly y łtárzyny wtárgnęli milczkiem do Mázowłza/ roku 1262. StryjKron 335; milczkiem wezwála [vocavit ... silentio] Márie y łiołtry łwoiey/ mowiąc: Náuczyciel przyłzedł WujNT Ioann 11/28; KlonKr F3.*

W przeciwstawieniu: »milczkiem ... jawnie« (1): nie mogłá być bez tego/ áby łwey krewkości przyrodzoney milczkiem álbo čirpliwołciá włzłá/ álbo iákim włtydem [...] ále tego iáwnie y bez włtydu wżywála BielKron 10v.

3. *Chytrze, podstępem; muto Modrz (6) : Sáć abufus w kołcyele/ ktore łye milczkyem wkráđly/ zá nyepilnołciýą przełožonych. KromRozm I N4, Pv; ábowiem we złym chowániu był [Henryk] v Biłkupá Kolońłkiego/ ktory go był od mácierze dobre y á cnotliwey Agniełzki wzyáł milczkiem. BielKron 180v, 297, 346v; á co zá pożytek owych máłzłkárnikow/ ktorzi [...] ná cudze domy náchodzą/ á tym obyczáiem álbo iáką korziłć łowiá połzeptem/ ábo milczkiem kołtkámi gráiąc [murmure mutove tesserarum ludo] [...] ábo łprofnie á niewłtydliwie mowią? ModrzBaz 36.*

4. *Pośrednio, nie wprost (1) : Bo gárdzić kim dla tego iż fię nieurođzil łłáchćicem/ á co inłżego iełt/ iedno Bogá łprawcę rodzenia milczkiem łtrołowác [tacite reprehendere] ModrzBaz 57.*

Synonimy: **1.** *cicho, milcząc*; **2.** *»chyłem«, chyłkiem, kryjanką, kryjomie, kryjomką, kryjomkiem, kryjomko, kryjomo, potajemnie, skrycie, tajemnie, »ukradką«, »ukradkiem«, zakrycie*; **3.** *chytrze, skrycie, tajemnie, zakrycie, zdradliwie, zdradnie.*

Cf MILCZEK, MILCZEM

TG